

Staten er håbløs til at drive virksomhed

Børsen den 12 december 2024

Regeringen besluttede forleden at gennemføre en effektiv nationalisering af Københavns Lufthavn. Beslutningen, der kom som en tyv om natten, indebærer, at staten betaler ca. 32 mia. kr. for at få en aktieandel på godt 98 pct. af lufthavnen. Hvorfor det pludselig skulle ske er et åbent spørgsmål, men hvor ringe konsekvenserne bliver og hvorfor, er der klare, forskningsbaserede indsigter i.

Nationaliserede virksomheders performance er først og fremmest et emne, som mange økonomer har beskæftiget sig med.

Som vi har skrevet flere gange om her på stedet, er at de af væsentligste problemer det, ungareren Janos Kornai kaldte deres "bløde budgetbegrænsninger": Mens private virksomheder med konstant røde tal på bundlinjen går fallit, får offentlige virksomheder med underskud blot tilført ekstra midler.

Nationaliserede virksomheder kan derfor lade omkostninger og produktivitet skride over tid og overinvestere i prestige, uden at de reelt risikere at blive konkurstruede som deres private konkurrenter.

Et andet problem er, at når staten har kontrol over en virksomhed, er det fristende at bruge den til andet end dens egentlige formål - særligt fordi omkostningerne sjældent er politisk vigtige.

Det gælder åbenbart også i dette tilfælde, hvor nationaliseringen på papiret har gjort Københavns Lufthavn til Europas tredjemest værdifulde lufthavn. Reelt er den næppe blandt de ti mest værdifulde, og man må derfor spørge, om staten ikke har betalt langt over markedsprisen for lufthavnsaktierne.

Det er også en nærliggende tanke, at noget af rationalet har været at hjælpe det nødlidende ATP, som staten købte mange af aktierne fra til den høje pris.

Ydermere er det logisk at regne med, at en del af beslutningen har haft som sigte at hjælpe det konkurs- og omstrukturingsramte SAS, hvor den danske stat er en af de største aktionærer.

Hvis ikke, er det under alle omstændigheder en alvorlig fristelse i den kommende tid, at regeringen kan misbruge ejerskabet af én virksomhed til at hjælpe en anden, som den er medejder af.

Mens man politisk slår to fluer med et smæk, er resultatet meget langt fra god virksomhedspraksis.

Tre forklaringer i lyset af erfaringen med nationaliserede virksomheder må man spørge, hvad der har fået den danske regering til at tage beslutningen.

En forklaring er, at den på magisk vis er så kompetent, at den kan undgå problemerne.

En anden kunne være, at beslutningen er udtryk for ren økonomisk ideologi hos den socialdemokratiske partner.

Men en tredje forklaring presser sig også på.

Som en god kollega understregede forleden dag, har staten et enormt afløbsproblem: Hvad gør man med dens store og permanente budgetunderskud? Pengene skal jo enten bruges eller placeres et eller andet sted. Spørgsmålet er, om det ikke har været en del af overvejelsen, at staten kunne komme af med 32 mia. kr. på en politisk opportun måde, selvom konsekvensen er en langt ringere lufthavn i hovedstaden.

Christian Bjørnskov